

**Gemersko-malohontské múzeum –
kultúrne zariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja**

**Dni európskeho kultúrneho dedičstva
Umenie a zážitok**

PROGRAMOVÁ PONUKA NA SEPTEMBER 2019

HAVRANY A ICH PRÍBUZNÍ

10. 9. - 31. 12. 2019

VERNISÁŽ VÝSTAVY - 10. 9. 2019 o 15:00

Výstava predstaví jednotlivé druhy krkavcovitých vtákov hniezdiacich na Slovensku, spôsob ich života a hniezdenie, upriami pozornosť na ich inteligenciu a miesto v prírode, symbolike, ľudovej slovesnosti. Súčasťou výstavy budú modely hniezd vybraných druhov v nadživotnej veľkosti, ktoré si budú môcť návštevníci vyskúšať, a interaktívne hry, pomocou ktorých si budú môcť overiť nové vedomosti. Výstava a sprievodné prezentačné aktivity sú výsledkom vedeckovýskumnej úlohy múzea a budú prezentovať aj poznatky o rozšírení a živote druhov v regióne Gemer-Malohont.

BIBLIA A REFORMÁCIA

17. 9. - 30. 9. 2019

VERNISÁŽ VÝSTAVY - 17. 9. 2019 o 15:00

Výstava sa tematicky dotýka obdobia reformácie katolíckej cirkvi. Vystavené budú predmety, dokumenty a literatúra súvisiace s reformáciou, pochádzajúce zo súkromnej zbierky širkovského farára Bélu Pohóczkeho a jeho otca. Súčasťou výstavy budú aj staré tlače z obdobia reformácie a protireformácie, predovšetkým protestantská teologická literatúra – biblie, modlitebné knihy, knihy kázní, spevníky. Ich zbierku mohla verejnosť prvý krát vidieť v priestoroch Gemersko-malohontského múzea v roku 2017, kedy prebiehala výstava venovaná 500. výročiu reformácie. Cieľom výstavy je pripomenúť si jednu z významných etáp v dejinách Európy a Slovenska a predstaviť počiatky, priebeh a osobnosti reformačného hnutia. Výstavu autorsky pripravil Béla Pohóczky mladší, farár reformovanej cirkvi, v spolupráci so Zuzanou Moncoľovou, farárkou evanjelickej cirkvi.

ISTVÁN HATVANI (1718 - 1786)

25. 9. 2019 - 31. 1. 2020

VERNISÁŽ VÝSTAVY - 25. 9. 2019 o 15:00

Výstava je venovaná rimavskosobotskému polyhistorovi Istvánovi Hatvanimu. Ide o európsky známeho uhorského učenca 18. storočia, ktorého osoba je žiaľ vo svojom rodisku menej známa. Cieľom výstavy je prezentovať informácie o živote a diele osvietenského učenca Istvána Hatvaniho, ktoré v takejto ucelenej podobe doposiaľ neboli prezentované v domácich múzeách. Návštevník sa môže zoznámiť s jeho osobnými predmetmi, korešpondenciou, jeho učebnými pomôckami z hodín fyziky, životnou tvorbou, ale aj činnosťou samotného Reformovaného kolégia v Debrecíne, kde dlhé roky pôsobil ako profesor. Výstava vzniká v spolupráci s Reformovaným kolégiom v Debrecíne a bude doplnená dvojjazyčným slovensko-maďarským katalógom.

25 ROKOV MADUARU

18. 5. - 15. 9. 2019

Výstava je venovaná rimavskosobotskej hudobnej skupine MADUAR pri príležitosti 25. výročia vydania ich prvého albumu *I Feel Good* (1994). Je to vôbec prvá výstava, na ktorej sa môže návštevník stretnúť s doposiaľ nepublikovanými fotografiami a predmetmi zo súkromného i profesionálneho života bratov Matyinkovcov, ako sú napr. kostýmy z vystúpení a videoklipov, fotografie, vstupenky z prvých koncertov, ocenenia, diskografia, plagáty z vystúpení a pod.

13. SEPTEMBRA O 16:30 VÁS VÝSTAVOU PREVEDIE JURAJ MATYINKÓ Z MADUARU, VSTUPNÉ NA KOMENTOVANÚ PREHLIADKU JE 1€.

KÚPEĽNÍCTVO V GEMERI V 19. STOROČÍ

17. 4. - 30. 9. 2019

Výstava je venovaná vzniku a vývinu kúpeľníctva na území historického Gemera. Výstava približuje tému z kultúrnohistorického hľadiska, prezentuje zrod jednotlivých kúpeľov, najznámejších kúpeľných lekárov a balneológov Gemera, popularitu jednotlivých miest a ich návštevnosť. Je venovaná kúpeľom a klimatickým zariadeniam, z ktorých väčšina dnes už neexistuje (Hajnáčka, Hodejov, Leváre, Revúca, Rožňava, Jelšava a Dobšiná), ale takisto upriami pozornosť na jediný dodnes fungujúci liečebný komplex – kúpele Číž. Výstava vznikla v spolupráci s viacerými domácimi i zahraničnými inštitúciami, ako aj so súkromnými zberateľmi.

Predmet mesiaca Behúnik plstnatý

Možno ste si v auguste a začiatkom septembra aj v Gemeri-Malohonte všimli podlhovasté čierne chrobáky, dlhé približne 1,5 cm, ktoré sa snažili vliezť do domu alebo lozili po múroch budov. Veľmi pravdepodobne to boli práve behúniky plstnaté.

Chrobák behúnik plstnatý patrí do čeľade bystružkovitých. Patrí k najhojnejším bystružkovitým chrobákom polí, lúk, ruderálov a okrajov lesov. Je rozšírený v takmer celej Európe. Hlavu, hrud' a bruško s krovkami má čierne, nohy a tykadlá hrdzavočervené. Živí sa prevažne semenkami rastlín, napríklad jahôd, púpavy a repky, no loví tiež menšie druhy hmyzu. V čase rozmnožovania sú preňho typické migrácie, pri ktorých preniká často v obrovskom množstve do miest. Priťahuje ho osvetlenie a často vlietava cez otvorené okná do budov.

Vo všeobecnosti je pre človeka neškodný, no keď sa cíti ohrozený, vylučuje sekrét, obsahujúci prevažne kyselinu mravčiu a v menšom množstve iné chemické látky, ktorý môže na pokožke spôsobiť mierne poleptanie a tvorbu pľuzgierov. Preto keď sa u Vás doma objaví, nechytajte ho holými rukami, ale použite rukavice, alebo lopatku a metlu.

Tieto jedince sa 3. augusta 2017 snažili dostať do budovy Gemersko-malohontského múzea a boli zlikvidované v rámci dezinfekcie. Následne boli vypreparované a stali sa súčasťou nášho zbierkového fondu, kde aj takto dokumentujeme živočíchy žijúce na území regiónu.

SVETOVÝ DEŇ CESTOVNÉHO RUCHU

Moderne v múzeu

27. 9. 2019, 8:00 - 18:00

VSTUP DO MÚZEA VOĽNÝ

9:00 a 11:00 /pre školské skupiny/, 15:00 a 16:30 / pre verejnosť/

KOMENTOVANÁ PREHLIADKA STÁLEJ VLASTIVEDNEJ EXPOZÍCIE

obohatená o zaujímavú sprievodnú aktivitu *QR kódy a história ... čo majú spoločné?*

8:30, 10:30 a 13:00 /pre školské skupiny/

2. SVETOVÁ VOJNA V REGIÓNE GEMER-MALOHONT A JEJ DÔSLEDKY

vyučovacia hodina v expozícii *Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte*

Sprievodné aktivity: fotografovanie v replike rakúsko-uhorskej uniformy z 1. svetovej vojny
prehliadka aktuálnych výstav
predmet mesiaca september

Školské skupiny odporúčame nahlásiť vopred. Kontakt: t. č. 56/32 741, office@gmmuzeum.sk

Stála vlastivedná expozícia

Expozícia prezentuje prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov Gemer a Malohont. Vystavené sú predmety z oblasti paleontológie, geológie, zoológie, archeológie, histórie, etnografie a výtvarného umenia – napr. nálezy kostí mastodonta, tapíra či nosorožca z paleontologickej lokality Kostná dolina pri obci Hajnáčka, pestrá kolekcia dermoplastických preparátov živočíchov, vzácne archeologické nálezy zo Včeliniec, Hodejova, Tornale i samotnej Rimavskej Soboty, zbierky dokumentujúce obdobie tureckých vpádov a stavovských povstaní, ukážky cechovej a kameninovej výroby a historického nábytku, ukážky ľudového bývania a odievania, výrobkov remeselníkov (hrnčiari, brdári, rezbári...) či umelecké diela zachytávajúce významné osobnosti a miesta Uhorska a regiónu Gemer-Malohont. Vzácnosťou je múmia egyptskej ženy z obdobia 1087 – 664 pred Kristom a vajce najväčšieho nelietajúceho vtáka žijúceho na Madagaskare vurona obrieho, ktorý vyhynul v 17. storočí. Prostredníctvom zvukového panelu si vypočujete žaby, cicavce a najrôznejšie druhy vtákov.

Expozícia Protifašistický odboj a SNP v Gemeri-Malohonte

Moderne koncipovaná expozícia ponúka komplexný pohľad na problematiku protifašistického odboja a Slovenského národného povstania v regióne. Prostredníctvom trojrozmerných predmetov, fotografického materiálu i audiovizuálnych prezentácií sú okrem reálií protifašistického odboja naznačené i podmienky pre jeho formovanie a dôsledky vzniku Slovenského štátu, Viedenská arbitráž či nemecká okupácia.

* * *

ZMENA OTVÁRACÍCH HODÍN:

SEPTEMBER 2019:

PONDELOK - PIATOK 8:00 - 18:00, SOBOTA - NEDEĽA 10:00 - 18:00

OKTÓBER - DECEMBER 2019:

PONDELOK - PIATOK 9:00 - 17:00, VÍKEND ZATVORENÉ

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Kontakt:

Gemersko-malohontské múzeum
Nám. M. Tompu 5, 979 01 Rimavská Sobota
tel.: 047/56 32 741, 56 32 730
fax: 047/56 32 730
e-mail: office@gmmuzeum.sk
Web: www.gmmuzeum.sk
Facebook: Gemersko-malohontské múzeum
Instagram: #gmmuzeum

Otváracie hodiny:

Pondelok – Piatok 8:00 – 18:00
Sobota – Nedeľa 10:00 – 18:00
(august - september 2019)
Pondelok - Piatok 9:00 - 17:00
(október - december 2019)

Vstupné:

Dospelí – 2 €
Deti, študenti, dôchodcovia – 1 €
Deti do 6 rokov, ZŤP – zdarma

